

Norges Fiskarlag

og Fiskarlagets Servicekontor as

Vår saksbehandler

Telefaks

Vår dato
02102006

Vår referanse
200600269-15

Deres dato
21082006

Deres referanse

Til

Fiskeri- og kystdepartementet

STRUKTURVIRKEMIDLER I FISKEFLÅTEN – HØRING NOU 2006:16 – UTTALELSE FRA NORGES FISKARLAG.

Landsstyret i Norges Fiskarlag behandlet ovennevnte sak i møte i dag 2. oktober 2006 og gjorde slikt vedtak:

”1. Innledning

Landsstyret viser til NOU 16: 2006 om ”Strukturtiltak i fiskeflåten”, med høringsfrist 2. oktober d.å. Saken har vært til organisasjonsmessig behandling i Norges Fiskarlag.

2. Målsettinger med fiskeripolitikken

Landsstyret understreker at Norges Fiskarlag alltid har arbeidet for størst mulig stabilitet og forutsigbarhet for aktørene i næringa. Gode og stabile rammebetingelser som gjør det mulig å planlegge drifta og forta investeringer, er viktige forutsetninger i all næringsvirksomhet. De mange vedtak i organisasjonen er bevis for at disse forhold har hatt stor prioritet i Fiskarlaget.

Landsstyret viser til at behovet for tilpasning av fangstkapasitet til ressursgrunlaget føyer seg godt inn i rekken av framtidrettet tenking i organisasjonen. Dette er et arbeidsområde som må ha fokus over en lang tidshorisont. Ressursgrunlaget endres, vandringsmønsteret for enkelte fiskeslag forandres og den teknologiske utviklingen fortsetter. Derfor vil det alltid foregå en vurdering av hva som er en riktig fangstkapasitet, i forhold til det enhver tid tilgjengelige ressursgrunlag.

Lønnsomhet, stabilitet, forutsigbarhet og utvikling av en moderne, framtidrettet flåte som tiltrekker seg ungdom, er sentrale områder i Fiskarlagets fiskeripolitiske mål. Landsstyret vil utfordre regjeringen om å klargjøre hva som legges i begrepet en moderne, variert og lønnsom flåte.

Landsstyret understreker behovet for å få en god forankring i de valg som nå foretas av framtidige strukturordninger. For å skape stabilitet og forutsigbarhet er det nødvendig at de tiltakene som blir besluttet får bred politisk støtte, og kan ligge fast over tid.

Landsstyret vil sterkt understreke viktigheten av at disse tiltakene får bred tilslutning i næringa, slik at tiltakene oppnår nødvendig legitimitet.

3. Tidligere ordninger og utredninger

Landsstyret viser til tidligere utredninger om behovet for å tilpasse fangstkapasiteten til ressursgrunlaget og strukturbehov i flåten for å oppnå større lønnsomhet og forutsigbarhet. Sentrale dokumenter i denne forbindelse er:

Adresse
Pirsenteret
7462 Trondheim

E-postadresse
fiskarlaget@fiskarlaget.no

Telefon
73 54 58 50

Telefaks
73 54 58 90

Organisasjonsnr:
Norges Fiskarlag
938 500 290
Fiskarlagets Servicekontor as
984 152 094

- Lovproposisjon til å etablere strukturordninger i kystfiskeflåten u 28 m (fremmet av Stoltenberg 1-regjeringen)
- Høringsnotat fra Fiskeridepartementet i 2002 om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten og opprettelse av et strukturfond.
 - Som en oppfølging om dette høringsnotatet fremmet FKD i mars 2003 St.meld.nr. 20 (2002-2003) Strukturtiltak i kystfiskeflåten.
- Høringsnotat av 26. november 2004 fra Fiskeri- og kystdepartementets om ”Strukturkvoteordning for havfiskeflåten.”

I forannevnte melding/høringsnotat foretok departementet en vurdering av strukturtiltakene i flåten, og spesielt spørsmålet omkring permanent kvotefordel med avkorting, eller tidsbegrensede strukturkvoter.

4. Gjennomgang av sentrale spørsmål i NOU 2006:16

Strukturutvalgets mandat bygger på målene om fiskeripolitikken i regjeringserklæringa (Soria Moria-erklæringa). Mandatet er vidt og enkelte mål i mandatet står til dels i motstrid til hverandre. Myndighetenes hensikt med å nedsette et bredt sammensatt utvalg med et vidt mandat var blant annet å skape en større legitimitet om fiskeripolitikken.

Landsstyret viser til følgende sentrale elementer i mandatet:

- å sikre fiskeressursene som felles eiendom
- å sikre en fiskeflåte som bidrar til aktivitet langs hele kysten
- å sikre en flåte som er moderne, variert og lønnsom

Mandatet er utformet på en måte som gjør at man ønsker en nærmere sammenheng mellom fiskeripolitikken og distriktpolitikken. Dette er i samsvar med organisasjonsvedtaket på Landsmøtet i Norges Fiskarlag høsten 2005.

Landsstyret viser til kapittel 7 i Strukturutvalgets innstilling som omhandler fiske i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Landsstyret konstaterer at det er foretatt en analyse av dette saksområdet som er viktig for samfunnsøkonomiske vurderinger, og som har betydning for hvilke virkemidler som bør iverksettes. Landsstyret er overrasket over at et så sentralt spørsmål som også var en del av utvalgets mandat, ikke fikk nødvendig flertall for realitetsbehandling.

5. Tidsavgrensning kontra tidsavgrensning – avkorting - ressursrente

Landsstyret konstaterer at spørsmålet for eller imot tidsavgrensning av strukturkvotene har vært et av de mest fundamentale spørsmålene utvalget har behandlet i innstillingen, og det har i ettertid vært en omfattende debatt i media omkring dette spørsmålet.

Et knapt flertall i utvalget går inn for at dersom det åpnes for strukturkvoter så bør disse gis for en begrenset periode på 15 år. Når denne perioden er utløpt anbefales det at strukturkvoten tilfaller den gruppen hvor fartøykvoten er kjøpt fra. Dette prinsippet foreslås med tilbakevirkende kraft ved at strukturkvoter som er kjøpt før 19. oktober 2005, blir omfattet av en slik tidsavgrensning på det tidspunkt dette prinsippet innføres. Det forutsettes at aktørene gjøres skadesløse i forhold til merinvesteringer som antakelsen om tidsavgrensede strukturkvoter kan ha utløst. Utvalget ber derfor myndighetene vurdere juridiske og økonomiske forhold omkring dette.

Et mindretall (7 mot 8) anbefaler at strukturkvotene fortsatt skal gis uten tidsavgrensning og en avkorting på 20% i kystflåten. Dette mindretallet anbefaler at dette knyttes opp til en ressursrenteavgift som må utredes nærmere. Det anføres at en

slik avgift er med på å gi ordningen større legitimitet og forankring som fellesskapets ressurs.

Et stort flertall i utvalget som anbefaler bruk av strukturkvoter, tilrår at det uavhengig av om ordningen blir tidsavgrenset eller tidsuavgrenset så skal strukturkvoten i kystflåten avkortes med 20% umiddelbart. Denne avkorting skal tilfalle den lendegruppen som selger av kvote tilhører.

Landsstyret konstaterer at Strukturutvalget har drøftet spørsmålet om innføring av en ressursrenteskatt. Dette blir sett i sammenheng med videreføring av tidsuavgrensede strukturkvoter. Et mindretall på 7, de samme som gikk inn for tidsuavgrensede kvoter, mener at en ressursrenteskatt må utredes og innføres etter en høringsrunde i næringa. Dette mindretallet definerte grunnlaget for en slik ressursrenteskatt når man i driften av et fartøy oppnår en såkalt superprofitt. Det er en profitt ut over "normal" avkastning etter at kapitalen er betjent, lott/hyre til mannskapet er utbetalt og man har tatt hensyn til fornyelse av driftsmidlet.

Landsstyret viser til at spørsmål om tidsavgrensning eller ikke på strukturkvoter har vært gjenstand for behandling i Norges Fiskarlag to ganger tidligere. Første gang var i tilknytning til strukturkvoteordningen i kystflåten, jfr. landsstyrevedtak 1/03, hvor Landsstyret gikk inn for tidsuavgrensning (varig kvotefordel kombinert med avkorting).

Andre gang var i tilknytning til overgangen fra enhetskvoter til strukturkvoter i havfiskeflåten. Også her gikk Landsstyret inn for en tidsuavgrenset løsning, jfr. landsstyrevedtak 9/05.

Etter en totalvurdering finner Landsstyret at det vil være riktig å videreføre tidsuavgrensede strukturkvoteordninger i flåten (både kyst og hav), kombinert med en prosentvis avkorting som i tidligere ordning.

Landsstyret går sterkt i mot å gi eksisterende ordninger tilbakevirkende kraft.

Landsstyret viser til at spørsmålet om en eventuell ressursrente tidligere har vært til behandling i Stortinget. Siste gang dette skjedde var i forbindelse med behandlingen av Stortingsmelding nr 20 (2002-2003) om Strukturtiltak i fiskeflåten. Landsstyret har kommentert dette spørsmålet tidligere, bl.a. i høringsuttalelse av 16. januar 2003, hvor konklusjonen er at Fiskarlaget ikke finner grunnlag for å reise spørsmålet om ressursrente/ressursavgift på nytt.

6. Forslag om flytting av lengdegrensen i Finnmarksmodellen 10 → 11m

Landsstyret viser til at et stort flertall (11 av 15) i utvalget går inn for å flytte lengdegrensen i Finnmarksmodellen fra 10 til 11 m, slik at alle fartøy med hjemmelslengde under 11 m skal utgjøre den minste reguleringsgruppen i Finnmarksmodellen. Det forutsettes at gruppenes andel av kvoten følger med, etter en vurdering av kvoteutnyttelsen i de enkelte lengdeintervallene.

Landsstyret viser også til at Fiskarlagets Ressursfordelingsutvalg i sitt mandat har i oppdrag å foreta en vurdering av lengdeinndelingene i Finnmarksmodellen. Landsstyret er kjent med at de drøftinger som så langt har vært ført i utvalget, har konkludert med at det ikke vil være hensiktsmessig å foreta en endring av lengdegrensen fra 10 m til 11 m. Det knytter seg usikkerhet til flytting av kvoter mellom lengdegruppene og på hvilken måte dette påvirker mulighetene til overreguleringer i de to "reviderte" gruppene.

Oppsummert vil Landsstyret trekke opp følgende momenter:

- Fartøy mellom 10-10,9 m består av 646 fartøy (av totalt 1227 fartøy) med hjemmelslengde i gruppen 10-14,9 m, og utgjør således 53% av antall fartøy i denne kvotegruppen. Dersom disse fartøyene "flyttes ned" og har med seg kvoteandel tilsvarende det som matematisk framkommer ved å ta utgangspunkt i summen av kvotefaktorer til disse fartøyene, vil denne kvotegruppen langt på vei "tømmes" for kvote, og gjenværende fartøy i gruppen (11-14,9 m) vil trolig få en forverret konkurransesituasjon, enn om dette grepet ikke foretas.
- Selv om gruppen 11-14,9 m får tilgang på strukturkvoteordning med et tak på to kvoter så vil antall strukturobjekter i gruppen være svært svekket da halvparten av fartøyene er flyttet ut av gruppen.
- Det anføres også at fartøy i den eventuelt nye gruppen under 11 m trolig kan få bedre rammevilkår via en eventuell samfiskeordning som gjør at fartøy med kvotelengde i denne gruppen kan oppnå høyere kvoter enn fartøy i gruppen 11-14,9 m.
- Gruppen mellom 10-14,9 m er en av to grupper i Finnmarksmodellen som har "slitt med" et udekket kvotebehov i forhold til fangstkapasitet. Dersom en følger skisserte strukturløsning fra Strukturutvalget vil driftsforholdene i denne reguleringsgruppen trolig kunne forverres.
- Eneste argumentasjon som kan støtte en løsning som antydnet fra Strukturutvalget er at gruppen 0-9,9 m består av et betydelig antall fartøy som har en faktisk lengde som er i lengdeintervallet 10-14,9 m, og da særlig i intervallet 10-10,9 m. Det legges til grunn at fartøyene mellom 10-10,9 m skal kunne ta del i et romsligere fiskeri.

Ut fra foranstående går Landsstyret i mot å flytte lengdegrensen fra 10 til 11 m i Finnmarksmodellen. Dette er også i samsvar med entydige anbefalinger fra medlemslagene.

7. Grupper som skal inkluderes i strukturkvoteordningen - kvotetak

Landsstyret viser til at et flertall på 11 i Strukturutvalget anbefaler at det etableres strukturkvoter for alle fartøygrupper over 11 m, mens grensen settes på 13 m i kystmakrellfisket. Et mindretall påpeker også at kystreke i sør ikke bør gis anledning til å benytte strukturkvoter med mindre det etableres regelverk som hindrer at kvoter fra mindre fartøy ender opp på vesentlige større fartøy.

Flertallet i Strukturutvalget anbefaler at havfiskeflåtens ulike grupper tilbys strukturkvoter, slik som i tidligere ordninger.

Landsstyret ser det som naturlig at alle adgangsbegrensede fartøygrupper i kystflåten med hjemmelslengde over 10 m, gis tilbud om en strukturkvoteordning, inklusive krok- og garngruppen i makrellfisket. Når det gjelder notfiske i kystmakrellfisket vil det etter Landsstyrets oppfatning, fortsatt være fornuftig å ha en nedre grense på 13 m.

Landsstyret viser til den særskilte konsesjonsordningen for å fiske sei med not med et fartøy på 90 fot eller større. Det er 4-5 fartøy med slik tillatelse. I tillegg har disse fartøyene ringnotkonsesjon. Disse fartøyene har ikke hatt tilgang på den strukturkvote- eller driftskvoteordningen som de øvrige konvensjonelle fartøyene, herunder seinotadgang som fartøy under 28 m har hatt tilgang på. Spørsmålet om disse fartøyene skal sees sammen med kystnotflåten under 28 m i seinotfisket, eller om disse fartøyene skal utgjøre en egen strukturgruppe, må utredes nærmere.

Et stort flertall på 11 i Strukturutvalget går inn for at kystflåten som har fisketillatelse både i torskefiskeriene under 28 m og pelagiske fiskeri kan ha inntil en ekstra kvote innen hvert fiskeri, altså en dobling av hjemmelslengdekvoten innen hvert fiskeri.

Det samme flertallet anbefaler at fartøy større enn 15 m med ensidig fangstgrunnlag, eksempelvis bare innen torskefiskeri eller bare innenfor sildefiskeriene kan ha inntil to ekstra (til sammen 3) kvoter innen hvert fiskeri.

Flertallet på 11 går inn for at havfiskeflåten gis samme kvotetak som definert i eksisterende forskrift.

Flertallet anbefaler også at det etter en nærmere vurdering må settes en maksimalgrense på hvor mange strukturkvoter ett fartøy totalt kan ha innen alle fiskeriene.

Norges Fiskarlag har tidligere gått inn for en tredobling i kystflåten over 15 m, jfr. landsstyrevedtak 1/03, mens Landsmøtet i 2005 anbefalte en dobling av kvoten ved innføring av strukturkvoter mellom 10 -15 m.

Landsstyret går inn for å videreføre ordningen med tredobling av kvotegrunnlaget for fartøy over 15 meter. Når det gjelder gruppen mellom 10-15 m, så går Landsstyret inn for et kvotetak på to ganger hjemmelskvotelengden, jfr. landsmøtevedtak 6/05.

Landsstyret går inn for at eksisterende kvotetak i havfiskeflåten videreføres.

Med hensyn til spørsmålet om eierkonsentrasjon støtter Landsstyret de vurderinger som er gjort av gruppe 3 i Strukturutvalget, i utvalgets innstilling.

8. Kondemnering

Landsstyret viser til at et stort flertall på 11 i Strukturutvalget anbefaler at kondemneringsordningen bør videreføres i gruppen mellom 10 og 11 m, og under 13 m i kystmakrellfisket. Dette flertallet forutsetter at kvotene fra kondemnerte fartøy tilfaller den reguleringsgruppen som det kondemnerte fartøyet tilhører. Videre foreslår dette flertallet at ordningen finansieres som tidligere med en deling mellom myndigheter og næringen.

Landsmøtet i 2005 anbefalte som kjent å avvikle kondemneringsordningen under 10 m etter 2006 da en mente denne gruppen nå hadde fått en tilstrekkelig tilpasning.

Landsstyret foreslår, også i henhold til punkt 12 og 13 i landsmøtevedtak 6/05 at kondemneringsordningen avvikles. Landsstyret går likevel inn for å fortsette en kondemnering i kystnotfisket etter makrell for flåten under 13 m, dersom disse holdes utenfor en strukturkvoteordning.

Dersom man etablerer en ny grense på 11 m i Finnmarksmodellen, slik Strukturutvalget foreslår, kan det være behov for kondemneringordning mellom 10-11 m.

9. Adgangsregulerte fiskeri – gruppe II

Strukturutvalget foreslår at det ikke bør være tillatt å benytte større fartøy enn 15 m i gruppe II i adgangsregulerte fiskeri. Denne regelen forslås ikke å ha tilbakevirkende kraft.

Landsstyret viser til at dette spørsmålet ikke har vært behandlet systematisk i organisasjonen tidligere, men finner forslaget fra utvalget om å sette en øvre grense på 15 m som fornuftig. En slik regel må ikke gis tilbakevirkende kraft.

10. Driftsordningen og forslaget om en samfiskeordning

Et samlet Strukturutvalg foreslår at driftsordningen avvikles.

Et flertall på 11 anbefaler at det legges til rette for samdrift mellom to tilnærmet like enmannsfartøy i gruppen under 11 m. Dette for å øke sikkerhet og få til en mer rasjonell drift. Begge fiskerne må være aktive. Et mindretall i utvalget mener at en slik ordning bare må gjelde i pelagiske fiskeri hvor en låsetter fangsten.

Landsstyret er av den oppfatning at driftsordningen bør avvikles i alle fiskerier bortsett fra i reguleringsgruppen under 10 m, noe som er i tråd med landsmøtevedtak 6/05.

Når det gjelder spørsmålet om samfiskeordning for fartøy under 10 m (11 m), så finner Landsstyret dette interessant. Etter Landsstyrets oppfatning er det imidlertid behov for å utrede en slik ordning nærmere. Utfordringen med en slik ordning vil være å få etablert et regelverk som kan håndheves ut fra sin intensjon. Det forutsettes at denne eventuelle ordningen ikke erstatter dagens driftsordning.

Landsstyret viser til at det allerede eksisterer en samfiskeordning i fiske etter nvg-sild for låssetting.

11. Hjemmelslengde kontra faktisk lengde

Landsstyret viser til at et samlet Strukturutvalg foreslår at det etableres regler som sikrer større grad av samsvar mellom hjemmelslengde og faktisk lengde. Utvalget har ikke vurdert konkrete forslag til regelendringer.

Landsstyret viser også til at problemstillinger knyttet til hjemmelslengde og faktisk lengde ikke er ny, jfr. tidligere landsmøtebehandlinger.

Landsstyret påpeker de utfordringer som knyttes til å få til større samsvar mellom hjemmelslengde og faktisk lengde. Dette spørsmålet er til behandling i Fiskarlagets Ressursfordelingsutvalg som skal avgjøre sin innstilling i januar 2007. Fiskarlaget vil derfor komme tilbake til dette spørsmålet i løpet av 2007.

12. Skjerping av deltakerloven

Landsstyret viser til at et flertall i Strukturutvalget går inn for å skjerpe deltakerloven slik at aktivitetskravet til eierskap økes fra 50,1% til 67%. Det samme flertallet foreslår også en skjerping av nasjonalitetskravet i loven. Et mindre tall på 7 går inn for å praktisere loven slik den foreligger i dag.

Landsstyret konstaterer at konsekvensene av dette flertallsforslaget ikke er utredet. Selv om hensikten om en innskjerping av loven er god, så kan virkningen bli en annen. En slik skjerping av aktivitetskravet kan etter Landsstyrets oppfatning føre til at mange fartøyeiere vil kunne komme i en situasjon hvor de må øke belåningen for å beholde sitt eierskap i fartøyet.

Landsstyret viser videre til at lovverket knyttet til nasjonalitetskrav i dag er at minst 60% av kapitalen må eies av norske stasborgere. Nasjonalitetskravene er under press i relasjon til EU/EØS, og myndighetene har nå foreslått å justere vilkårene mht til mannskapsandel, jfr Ot.prp. nr 98 (2005-2006) om endringer i fiskeforbudsloven. Også skipperkravet er under press.

Landsstyret mener det ikke vil være fornuftig å kreve en høyning av aktivitetskravet (eierskapet). Når det gjelder nasjonalitetskravet må målet være å beholde de krav som er i gjeldende lovverk.

13. Suppleringskvoter – geografiske bindinger

Landsstyret konstaterer at et knapt flertall i Strukturutvalget går inn for at det kan etableres såkalte suppleringskvoter som kan benyttes til målrettede tiltak. Dette til erstatning for distriktskvoteordningen. Det antydes at en slik kvote kan tas fra totalkvoten før fordeling, noe som vil innebære en omfordeling av kvoter mellom flåtegrupper.

Et samlet utvalg foreslår at gjeldende geografiske bindinger (fylkesbindinger) mht til salg av fartøy opprettholdes.

Landsstyret går i mot etablering av suppleringskvoter. Dette lå ikke i mandatet til utvalget og er heller ikke drøftet der. Det vises til organisasjonens syn i distriktskvotesaken.

Landsstyret viser til at Landsmøtet i 2005 gikk inn for opphevelse av fylkesbindingen i torskesektoren, jfr. punkt 22 i landsmøtevedtak 6/05. Landsstyret vil holde fast ved dette.

14. Rekruttering

Landsstyret er kjent med at det nå foreligger en utredning om rekruttering til flåteleddet i næringa, "Fra ungdom til fisker – fra fisker til fartøyeier". Landsstyret legger til grunn at de tiltak som der forelås, blir undergitt en omfattende høringsprosess.

15. Evaluering

Landsstyret har merket seg at Strukturutvalget foreslår evaluering av tiltakene etter en toårsperiode.

Etter Landsstyrets oppfatning vil et signal om evaluering innebære at det skapes usikkerhet om tiltakene. Landsstyret vil ut fra dette gå i mot forslaget om evaluering allerede etter to år."

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan Skjærvø

Jan Birger Jørgensen

Kopi til: medlemslagene
Fiskeridirektoratet
Stortingets næringskomité